

Rezarta Mataj, *The Compensation of Non-contractual Damages Caused by Administrative Bodies in Albania* (Odszkodowanie za szkody pozaumowne wyrządzone przez organy administracyjne w Albanii), „Acta Universitatis Danubius. Juridica” 2016, vol. 12, no. 2, s. 106–117, ISSN 1844–8062.

Odpowiedzialność organów w administracji publicznej (w tym administracji państwowej i podmiotów wykonujących zadania z zakresu administracji publicznej) obejmuje obszar, w którym szkoda niewynikająca z istniejącej umowy między obywatelami albańskimi lub zagraniczną osobą prawną a organem administracji publicznej dotyczy decyzji lub innej formy działania bądź bezczynności państwa albo wadliwości działania pracownika organu i pociąga za sobą szkodę niematerialną w dobrach administrowanych. Państwo jest wówczas odpowiedzialne i w pełni wynagradza szkody. Odszkodowanie znajduje podstawę w ustawie nr 8510/1999 o odpowiedzialności organów administracji państwowej. Artykuł 1 tej ustawy stanowi, że „Organy administracji państwowej odpowiedzialne są za szkody wyrządzone osobom fizycznym lub prawnym krajowym bądź zagranicznym”.

Autorka artykułu szczegółowo analizuje kryteria odpowiedzialności przewidzianej przez prawo o charakterze ogólnym oraz szczególne kryteria odpowiedzialności deliktowej przewidzianej w kodeksie cywilnym na podstawie art. 608–652 kodeksu cywilnego. Zauważyć bowiem należy, że system odpowiedzialności odszkodowawczej za wadliwe działanie władzy publicznej w Albanii został objęty reżimem prawa cywilnego, podobnie jak w Polsce. Od niedawna wprowadzono także regulację odpowiedzialności odszkodowawczej w kodeksie postępowania administracyjnego w tym kraju.

W Republice Albanii od początku istnienia państwa, czyli od 1912 r., administracja państwowa ponosiła odpowiedzialność za szkody wyrządzone obywatelom. Prócz odpowiedzialności cywilnej państwo próbuje pociągać do odpowiedzialności pracowników organów administracji państwowej za szkody wyrządzone z ich winy. Uregulowania w tym zakresie rozwinęły się w Albanii po zmianie reżimu z komunistycznego na pluralistyczny po 1991 r.

Zasada odpowiedzialności administracji publicznej wobec obywateli lub cudzoziemców w Albanii jest przewidziana w art. 44 konstytucji albańskiej, a także została uregulowana w zmienionych art. 14 i 15 kodeksu postępowania administracyjnego, które weszły w życie z dniem 29 maja 2016 r. Przepisy te wskazują przypadki, kiedy państwo ponosi odpowiedzialność administracyjną. Jednak należy zauważyć, że lista ta nie jest wyczerpująca i istnieją przypadki, gdy żadne specjalne przepisy prawa nie przewidują odpowiedzialności za określone działanie bądź zaniechanie władzy publicznej. Przykładowo, wskazany wyżej art. 14 kodeksu postępowania administracyjnego stanowi, że organy administracji publicznej i ich pracownicy są odpowiedzialni za szkody wyrządzone osobom prywatnym na skutek: (1) wydania nielegalnej decyzji administracyjnej, (2) bezprawnej odmowy wydania decyzji administracyjnej, (3) wydania niedokładnej, niepełnej informacji prawnej osobom prywatnym przez organ administracji publicznej. Autorka podkreśla zbyt wąskie ujęcie enumeratywnie wymienionych sytuacji prawnych umożliwiających zapłatę odszkodowania.

Dominująca doktryna w Albanii dotycząca przyznawania odszkodowań z tytułu szkód wyrządzonych aktem władzy publicznej jest taka sama jak dla zobowiązań umownych – wskazuje ona, że jeśli istnieje alternatywa realizacji obowiązku umownego, należy ją wykonać, a jeśli nie, zapłacić kompensację za szkodę. Zgodnie z ustawą nr 8510/1999 szkody wyrządzone z powodu nieuczciwych działań administracji państwowej są dwojakie: pieniężne i niepieniężne. Do niepieniężnych zalicza się szkody: moralne, egzystencjalne, uszkodzenia biologiczne, których naprawianie następuje poprzez eliminowanie przyczyn, jakie doprowadziły do wskazanych konsekwencji, czy też poprzez przywrócenie poprzedniego stanu, a jeśli coś takiego jest niemożliwe, poprzez wytworzenie na użytek obywatela podobnej sytuacji faktycznej i prawnej. Szkody materialne natomiast podlegają kompensacji rzeczowej na podstawie art. 640 kodeksu cywilnego. W przypadku szkody materialnej poszkodowany ma prawo do dochodzenia utraconych korzyści.

Konkludując, autorka wskazuje, że regulacja odpowiedzialności odszkodowawczej władzy publicznej w Albanii jest rozwinięta, jednak w praktyce niezbyt często wypłacane są odszkodowania ze względu na liczne obostrzenia proceduralne, a także różne reżimy odpowiedzialności. Biorąc to pod uwagę, autorka proponuje publikację orzeczeń sądów administracyjnych wymierzających odszkodowania w gazecie lub mediach w celu podniesienia świadomości obywateli na temat ich praw konstytucyjnych, ale także zwiększenia odpowiedzialności państwa na przyszłość.